

Odmor i slobodno vrijeme (3)

„Ulaskom u adolescenciju može se dogoditi da djeca počnu snažno zahtijevati dozu slobode kojom katkad nisu još spremna upravljati na zreo način.“

20.04.2015.

Nije uvijek lako roditeljima i adolescentnoj djeci dogovoriti se oko određenih pitanja. Stara je to priča, ali možda češći i akutniji problem u današnje vrijeme s obzirom na ubrzanu promjenu u sadašnjem društvu. Katkad se problem može

javiti oko korištenje slobodnog vremena vikendima i uvečer.

Stav roditelja

Roditelji su s pravom zabrinuti kako im djeca uvečer provode vrijeme zabavljajući se. Mnogim roditeljima je teško održati mir i disciplinu u domu kada se razgovara o ovoj temi. Razgovori o vremenu za izlazak preko vikenda često se mogu pretvoriti u bitku i nije lako smisliti uvjerljive razloge za nagovoriti mlade da se vrate kući u razumno vrijeme. Kao rezultat, autoritet roditelja može biti oslabljen. S obzirom na ovu situaciju, neki roditelji pokušaju povećati svoju kontrolu nad djecom, ali ubrzo shvate da to nije rješenje. Upravljanje nije obrazovanje.

Ulaskom u adolescenciju može se dogoditi da djeca počnu snažno zahtijevati dozu slobode kojom

katkad nisu još spremna upravljati na zreo način. To ne znači da treba uskraćivati im dozu autonomije koja im pripada. Radije, pitanje je nečeg mnogo težeg: učiti ih da odgovorno upravljaju svojom slobodom i da se nauče odgovarati za ono što rade. Samo će tada steći širinu pogleda koja će im omogućiti težnju ka ciljevima višim od puke zabave *pod svaku cijenu*. Stoga obrazovanje djece za slobodu znači da im roditelji ponekad moraju uspostaviti ograničenja i čvrsto onemogućavati njihovo prekoračenje. Mladi se uče živjeti u društvu i biti istinski slobodni onda kada ih se nauči značenju postavljenih pravila i kada im roditelji jasno objasne da se radi o pitanjima koja su ustvari dužnosti i samim time nisu otvorena za pregovore.

Ne iznenađuje da se sukobi oko poslušnosti javljaju u dobi kada se djetetov karakter i volja oblikuju na

poseban način i njihova osobnost postaje čvrsta. Sv. Josemaría rekao je jednom ocu, Portugalcu, koji je spomenuo imanje ovakvih poteškoća s jednim od svoje djece: „Budimo iskreni. Tkogod, uključujući dame, tko nije svojim roditeljima stvarao probleme, neka digne ruku. Tko se usuđuje? Stoga je sasvim prirodno da tvoja djeca čine da i ti malo patiš.“[1] Ono što je važno je pomoći djeci razumjeti da prava koja tako često zahtijevaju, u mnogim slučajevima pravedno, trebaju biti popraćena ispunjenjem odgovarajućih dužnosti, te da dolaze nakon njih.

Razgovor za razumijevanje, razgovor za podučavanje

Podučavanje djece kako koristiti slobodno vrijeme u valjanoj zabavi zahtijeva posvećivanje im vremena i pozornosti, razgovarajući s njima „u četiri oka.“ Otvoren i iskren dijalog, koji je ujedno inteligentan i pun

privrženosti, put je za otkrivanje istine o sebi. Može se čak reći i da se ljudska osoba „izgrađuje“ kroz dijalog. Kao rezultat, obitelj je mjesto *par excellence* gdje se učimo odnositi prema drugima i razumjeti sami sebe. Tu doživljavamo što znači voljeti i biti voljen, u okruženju koje rađa povjerenje. A povjerenje je pak okruženje u kojem osoba uči voljeti, biti slobodna, poštivati slobodu drugih i pozitivno vrjednovati obveze koje svatko ima prema drugima. Bez povjerenja sloboda se razvija na kržljiv način.

Ovo spokojno okruženje omogućava roditeljima iskreno razgovarati sa svojom djecom o načinu na koji koriste svoje slobodno vrijeme, uvijek čuvajući ton istinskog zanimanja te izbjegavajući sukobe ili neugodne situacije pred cijelom obitelji. Oni bi trebali izbjegavati davati „propovijedi“ koje završe bez učinka, ili „ispitivati“ ih na način koji

postaje neugodan. Ono što trebaju činiti jest sijati „kriterije prosudbe, određivanja vrijednosti, područja zanimanja, tijek misli, izvore nadahnuća i modele života“**[2]** koji će im omogućiti vođenje istinski ljudskog i kršćanskog života. Prilika neće nedostajati za učvrstiti dobro ponašanje u vlastite djece. I malo pomalo, roditelji trebaju upoznati okruženja u kojima im djeca provode svoje vrijeme te kakvi su im prijatelji.

Kada roditelji već steknu povjerenje svoje djece od njihovog djetinjstva, dijalog s njima dolazi prirodno. Obiteljsko okruženje poziva na njega, čak i kada se nema dogovora oko određenih pitanja. Prikladno je prisjetiti se riječi sv. Josemarije: posvećivanje vremena vlastitoj obitelji je „najbolje ulaganje.“ Primjerice, korištenje vremena tijekom obroka za bolje međusobno upoznavanje i provođenje

„kvalitetnog“ vremena s obitelji sačinjenog od trenutaka posebne prisnosti, a koji pomažu stvoriti sklad među članovima obitelji. Vrijeme provedeno s djecom dok su još malena pospješuje dublje razgovore tijekom njihovih mladenačkih godina.

Nedvojbeno je bolje biti dvije godine ispred vremena u rješavanju problema nego jedan dan u zakašnjenju. Ako su roditelji od rane dobi obrazovali svoju djecu u krjepostima, i ako su djeca doživjela bliskost svojih roditelja, postaje lakše pomagati im s izazovima mladenaštva. Ipak, postoji mnogo roditelja koji misle da nisu „stigli na vrijeme.“ Štogod bio uzrok, može biti da im je teško ostvariti konstruktivan dijalog ili navesti svoju djecu da prihvate određene norme. I što ako roditelji postanu obeshrabreni? To je trenutak za prisjetiti se da djelovanje roditelja nema „rok upotrebe“ i za

uvjeriti se da nijedna riječ, gesta privrženosti, ili trud usmjeren ka dobrom odgoju vlastite djece nikada nije uzalud. Svatko u obitelji, i roditelji i djeca, treba drugu i treću priliku, a često i mnogo više. Strpljenje je pravo i dužnost svakog člana obitelji. Trebamo biti strpljivi s nedostacima drugih i oni trebaju biti strpljivi s našima.

Ipak, za stvoriti u obitelji kulturu nadahnutu vjerom, sam dijalog nije dovoljan. Također je važno posvetiti vrijeme obiteljskom životu, planirajući zajedničke događaje tijekom vikenda ili praznika.

To ponekad može uključivati igranje sporta s djecom ili organizaciju izlazaka i proslava s drugim obiteljima. Ili može značiti uključiti ih u kulturne, sportske, umjetničke ili volonterske aktivnosti organizirane od strane obrazovnih centara, poput primjerice klubova za mlade. Nije

pitanje da im se pruža nešto na pladnju već da se potiču njihove inicijative, imajući u vidu njihove vlastite sklonosti. Sv. Josemaría nas je poticao na ulaganje značajnog truda u ovo područje koje je toliko važno za današnje društvo: “Postoji žurna potreba za re-kršćanizacijom popularnih proslava i običaja. Postoji žurna potreba za izbjegavanje nužnosti odabira javnih zabava suočavanjem s dilemom: ili 'mekušaste' ili poganske.“[3]

Držati ih u ograničenju novca

Mladi danas često vole prošetati kroz trgovački centar i kupiti komad odjeće koji im se sviđa, ili uzeti obrok u fast-food restoranu i otići u kino. Ponude za odmor i zabavu trenutno su pod utjecajem logike konzumerizma. Ako bi ovaj pristup zabavi postao uobičajen, lako bi mogao potaknuti stvaranje navika koje su individualističke, pasivne,

malo zainteresirane za sudjelovanje i iskazivanje solidarnosti s drugima. Poticanje ovih oblika zabave i odmora ograničava osobnu slobodu i dehumanizira ljude kroz „degradirajuća očitovanja i vulgarne manipulacije spolnosti toliko uobičajene u današnjem svijetu.“[4] Na kraju, ovaj način ponašanja ide protiv same biti odmora koji bi trebao biti vrijeme oslobođenja i osobnog obogaćivanja.

Stoga je vrlo poželjno ne davati djeci mnogo ekonomskih sredstava i tako ih učiti vrijednosti novca i potrebi da ga sami zarade. Sv. Josemaria je bio odgajan od strane svojih roditelja na duboko kršćanski način; oni su poštivali njegovu slobodu i učili ga kako je mudro primjenjivati. Jednom je primjetio: „Nikada mi nisu nametali svoju volju. Držali su me u ograničenju novca, osjetnom ograničenju, ali su me ostavili slobodnim.“[5] Mladima je danas

relativno jednostavno raditi, barem tijekom praznika. Dobro je poticati ih da tako i čine, ne samo kako bi zaradili novac za svoje zanimacije, već i kako bi pridonijeli potrebama obitelji ili pomogli potrebitima.

Nikada ne bi smjeli zaboraviti da mladi u svom srcu čuvaju čvrste ideale za koje su sposobni oduševiti se. Mladi će učiniti sve za svoje prijatelje, a često nisu imali priliku otkriti da je Isus Veliki Prijatelj. Sv. Ivan Pavao II. rekao je na zatvaranju 15. Svjetskog dana mladih: „On voli svakog od nas na jedinstven i osoban način u našim praktičnim svakodnevnim životima: u našim obiteljima, među našim prijateljima, na studiju ili poslu, tijekom odmora i opuštanja.“ I nastavio je govoreći da naše društvo, toliko opterećeno konzumerizmom i hedonizmom, hitno treba svjedočanstvo ljudi koji su dostupni i žrtvuju se za druge. „Naše društvo očajnički treba ovaj

znak, a mladi ga trebaju još i više, iskušavani kao što često jesu iluzijama lagodnog i udobnog života, drogama i traženjem užitaka, samo kako bi se našli u vrtlogu očaja, besmisla i nasilja.“[6]

Podučavanje djece kako koristiti svoje slobodno vrijeme pravi je izazov za roditelje. Zahtjevan je to zadatak, ali kao i svi zadatci koje se radi iz ljubavi, čudesno je vrijedan truda. Ponekad se nekim roditeljima može činiti kao da je situacija iznad njihovih mogućnosti. Dobro je tada prisjetiti se da sav trud uložen u odgoj djece ne samo da čini dobro njihovoj djeci, već i raduje Boga. Odgajanje djece što je bolje moguće jest dio zadatka kojeg je naš Gospodin povjerio roditeljima, i nitko ih ne može zamijeniti u njemu. Benedikt XVI. je rekao da roditelji u obitelji, sudjelovanjem u zajedničkom svećeništvu krštenih, mogu vršiti „svećeničku ulogu vođa i

vodiča kada odgajaju svoju djecu na kršćanski način.“[7] Uvijek je vrijedno suočiti se s ovim zadatkom s hrabrošću i optimizmom ispunjenim nadom.

J. Nubiola, J.M. Martin

Fusnote:

[1] Sv. Josemaria, Susret u Enxomilu (Oporto), 31. listopada 1972.

[2] Pavao VI, Apostolska pobudnica *Evangelii nuntiandi*, 8. prosinca 1975., br. 19

[3] Sv. Josemaria, *Put*, 975

[4] Benedikt XVI, *Obraćanje tijekom susreta s biskupima Sjedinjenih Američkih Država*.

[5] Sv. Josemaria, *U razgovoru s Gospodinom*, str. 70.

[6] Sv. Ivan Pavao II., *Homilija na završnoj misi Svjetskog dana mladih*, 20. kolovoza 2000.

[7] Benedikt XVI, *Opća audijencija*, 18. veljače 2009.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/odmor-i-
slobodno-vrijeme-3/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/odmor-i-slobodno-vrijeme-3/) (11.08.2025.)